

РЕАЛІЗАЦІЯ МАКАРЕНКОМ ІДЕЙ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ГУМАННОМУ СТАВЛЕННІ ДО ВИХОВАНЦІВ

*Бардінова А.О.
Полтава, Україна*

Аналіз педагогічної спадщини А.С. Макаренка дозволяє стверджувати, що важливим у гуманному ставленні до вихованців лежить народна мудрість. Так, у народі говорять, що діти – це квіти нашого життя. На жаль, багато з цих «квітів» з певних об'єктивних причин у 20 роках ХХ століття були викинуті за борт життя... самим життям. Таких дітей у той час називали безпритульними. Вони потребували допомоги. Сподівались на неї... і отримали її. Серед тих людей, хто прийшов їм на допомогу, був і Антон Семенович Макаренко, який з молоком матері увібрав у себе любов до людей, до рідного краю, до всього живого. Ці риси поєднувались із розумінням цінності і неповторності кожної людини, вмінням виявляти терпимість, доброзичливість, вимогу у поєднанні з повагою до кожної дитини.

Макаренко вчив і педагогів. Крім того, вимагав від них створювати мажорний, радісний настрій колективу дітей, підходити до вихованця з «оптимістичною гіпотезою», тобто вірити в усе краще в характері вихованця і спиратися на це.

Саме демократизм і гуманізм взаємин у виховних дитячих установах А.С. Макаренка забезпечили йому успіх у його педагогічній діяльності.

Змальовуючи життя колонії і образи колоністів, А.С. Макаренко зовсім по-новому підійшов до питань про безпритульщину. Не прояви безпритульщини самі по собі привертала увагу педагога, письменника, а те, як у складних умовах формувалась і виростала нова людина.

Макаренко намагався дотримуватися принципів співжиття і виховання в колективах колонії ім. Горького і в комуні ім. Держинського, що забезпечувало позитивні емоції його членів і були гарантом їхнього щасливого буття, використовуючи при цьому народний досвід виховання.

У цьому процесі народне виховання українців завжди базувалося на глибокій повазі до старших, особливо до батьків, на ввічливості у стосунках, на любові до рідної землі, на засвоєнні моральних цінностей, які включали загальнолюдську та християнську етику, на працьовитості та систематичній підготовці до самостійного життя як дбайливих господарів, на прищеплені любові до краси рідної природи.

Золоті розписи досвіду народної педагогіки служили А.С. Макаренкові прекрасним матеріалом для власної педагогіки. Великий педагог не тільки брав з народної педагогіки, а й збагачував її. Він жив, творив для народу, поповнюючи педагогічну скарбницю новими здобутками. Сторінки праці А.С. Макаренка густо всіяні крилатими висловами в дусі народної мудрості. Велику увагу приділяв Макаренко таким надійним у вихованні засобам народної педагогіки, як народний гумор, пісня, казка, ігри, традиції тощо.

У спадщині А.С. Макаренка ми знаходимо різноманітні форми використання ним досвіду народної педагогіки. Це перш за все родинне

виховання, до якого Антон Семенович звертається не раз. Радить батькам правильно виховувати своїх дітей, бо, як говорить народна мудрість, правильне виховання – це наша щаслива старість, погане виховання – це наше майбутнє горе, це наші сльози, це наша провина перед іншими людьми, перед усією країною.

На сторінках його творів зустрічаються чимало народних прислів'їв і приказок, наприклад: дитину треба виховувати, коли вона лежить поперек лави.

Однак необхідно підкреслити, що народний вислів у Макаренка виступав як відправний пункт для аналізу певних життєвих фактів та ситуацій, які траплялися дуже часто в колонії та комуні.

Макаренко розумів, що тільки праця здатна допомогти людині стати людиною. Це підтверджує і досвід народної педагогіки. І тому Макаренко зробив трудову підготовку центральною у своїй виховній системі, наочно і переконливо довів, що без трудового виховання немислиме ні моральне, ні розумове, ні фізичне, ні естетичне формування особистості. Єдність трудового і морального виховання має на меті, насамперед, формування працьовитості й дисциплінованості, сумлінного й творчого ставлення до праці.

Оцінкою моральної та естетичної краси людини є теж праця: гарний і моральний той, хто любить працю – говорить народна мудрість.

Макаренко змальовує працю як творчість, мистецтво, насолоду, а головне – показує формування нової людини в процесі праці.

Через працю колишні безпритульні вчилися утверджувати свою гідність і честь. Макаренко переконливо довів, які безмежні можливості розвитку особистості дає колективна праця. Юнаки і дівчата, колишні безпритульні, організованою працею створюють на пустці чудово впорядковану колонію. Незабаром виявляється, що тут немає відповідних умов для широкого застосування їхньої кипучої енергії. І от вони самі знаходять напівзруйнований колишній поміщицький маєток Трепке. Майже на руїнах діти створюють зразкове господарство, прекрасний куточок на землі. Але і тут розквітлий творчій енергії молоді стає тісно. Своє господарство колоністи передають селянській комуні, а самі переїжджають у Куряж і зовсім перетворюють колонію, яка до цього лякала невдалих працівників соціалістичних установ, – така сила колективної праці.

І сьогодні, коли є соборна незалежна Україна, ми, українці, можемо сказати, що Антон Семенович Макаренко був людиною сильних переконань і гостро викарбованою особистістю, людиною, що знала, як дотримуватися вірності народові, з якого ти вийшов. І не має більшої вірності, ніж вірність власному народові.

Все життя А.С. Макаренка, його праця служили народу. А в народі про таких людей говорять: перед великим розумом схиляю голову, а перед великим серцем стаємо на коліна.

Це, на наш погляд, певною мірою стосується і Антона Семеновича Макаренка.

Список використаних джерел:

1. Макаренко А.С. Педагогические сочинения. В 8-ми т. / Сост. Л.Ю. Гордин, А.А. Фролов. – М.: Педагогика, 1983.

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ

*Большая О.В.
Полтава, Україна*

В умовах прогресивних змін у суспільстві докорінно змінюється й значущість освіти, значно розширюється уявлення про зміст та роль управлінської діяльності керівника закладів освіти. Сучасна освітня система поступово відходить від ієрархічної структури, з метою удосконалення здійснюється активна взаємодія навчальних закладів, об'єднання шкіл в межах інноваційних мереж. У відповідності до цього висувуються нові вимоги до професійних і особистісних якостей майбутнього керівника закладу освіти, його готовності бути формальним та неформальним лідером очолюваного ним колективу.

Упровадження трансформаційних змін потребує від керівників нової генерації навчального закладу постійно знаходитися у процесі розвитку. Ця позиція, яка визнає вміння та потребу особистості, команди та організації постійно розвиватися, рухатися вперед, створювати та впроваджувати нові важелі робочої взаємодії та комунікацій.

Компетентність менеджера освіти базується не лише на професійних знаннях і вміннях високого рівня, а і такими якостями як ініціативність, вміння логічно мислити, прогнозувати кінцеві результати, передбачати ризики, шукати шляхи виходу з непередбачених ситуацій, що перешкоджають діяльності, оцінювати, мати комунікативні здібності, прагнення навчатися, креативно мислити, вміння втілювати в робочий процес набуті уміння, знання та досвід.

На сучасному етапі еволюції професій та спеціальностей, зміст реальних робіт і ситуацій припускають необхідність набуття управлінцями комплексу інваріантних ключових компетентностей та потенціалів. Це пізнавальний, моральний, творчий, комунікативний та естетичний потенціали, що задають спрямованість процесу вдосконалення та розвитку особистості та її професійних компетентностей [1].

Компетентність – це інтегрована характеристика якості особистості, результативний блок, сформований через досвід, знання, вміння, ставлення, поведінкові реакції. Компетентність побудована на комбінації взаємовідповідних пізнавальних відношень і практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань та вмінь, всього того, що можна мобілізувати для активної дії. Компетенція – об'єктивна категорія, суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень тощо у певній сфері діяльності людини як абстрактного носія. Поєднання цих двох чинників у роботі керівника закладу освіти дасть якнайкращий кінцевий результат [2].